

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Κοινωνικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΜΕΤΚ387	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	7
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεταναστευτικές Πολιτικές στην Ελλάδα και την «Ευρώπη Φρούριο»		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης, γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	ΥΕΠΣΑ (Σεμινάρια Απόκτησης Δεξιοτήτων ή/και Ειδίκευσης σε Επιστημονική Περιοχή Α)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι, κατόπιν συνεννοήσεως και στη βάση εκπόνησης εργασίας στα αγγλικά		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β - Περίληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
Οι φοιτητές /φοιτήτριες αναμένεται να: Γνώσεις ● Να κατανοούν τις πολιτικές που διαμορφώνουν την «Ευρώπη Φρούριο» και τη θέση της Ελλάδας ως χώρας υποδοχής ● Να αναγνωρίζουν τις βασικές θεωρητικές έννοιες και προσεγγίσεις γύρω από το ευρωπαϊκό μεταναστευτικό και συνοριακό καθεστώς και να ασκούν κριτική εξέταση στην ορολογία που χρησιμοποιείται στον κυρίαρχο λόγο για τη μετανάστευση ● Να γνωρίζουν την ιστορική εξέλιξη των πολιτικών διαχείρισης των μεταναστευτικών και προσφυγικών μετακινήσεων στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση ● Να γνωρίζουν τις ανθρωπιστικές και κοινωνικές συνέπειες των πολιτικών «αποτροπής και ελέγχου της μετανάστευσης» στα ίδια τα υποκείμενα και στις τοπικές κοινωνίες ● Να έχουν εξοικειωθεί με τις νομικές διαστάσεις της μετανάστευσης, κατανοώντας τις δυνατότητες

και τα όρια των δικαστικών αγώνων και του στρατηγικού νομικού σχεδιασμού (strategic litigation) ως εργαλείων για την προάσπιση και διεύρυνση δικαιωμάτων

- Να κατανοούν τον ρόλο των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των κινημάτων αλληλεγγύης στη διεκδίκηση δικαιωμάτων και στην αντίσταση απέναντι στις πολιτικές αποκλεισμού

Δεξιότητες

- Να διατυπώνουν ορθές υποθέσεις εργασίας και κατάλληλα ερευνητικά ερωτήματα σε σχέση με τις θεματικές του σεμιναρίου που επιλέγουν να μελετήσουν
- Να σχεδιάζουν ένα ρεαλιστικό και τεκμηριωμένο πλάνο επιστημονικής έρευνας
- Να χρησιμοποιούν τις απαραίτητες τεχνολογίες για την αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Να συγγράφουν μια ολοκληρωμένη επιστημονική εργασία εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας
- Να παρουσιάζουν με ακρίβεια, σαφήνεια και κατανοητό τρόπο σε τρίτους τα αποτελέσματα της εργασίας τους

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης, με έμφαση στην κριτική ανάλυση των μεταναστευτικών πολιτικών και των κοινωνικών τους επιπτώσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Ανάπτυξη ικανοτήτων για παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών και διατύπωση πρωτότυπων ερευνητικών ερωτημάτων στο πεδίο της μετανάστευσης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής και κριτικού στοχασμού, με στόχο την αναγνώριση κοινωνικών στερεοτύπων, προκαταλήψεων και ιδεολογικών πλαισίων που διαμορφώνουν τις πολιτικές
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα, με κατανόηση των εμπειριών και των προκλήσεων των μεταναστών/ριών
- Επιδίωξη κοινωνικής υπευθυνότητας και ενσυναίσθησης σε θέματα ταξικής, έμφυλης και φυλετικής ανισότητας, καθώς και των επιπτώσεων των πολιτικών αποκλεισμού

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο εξετάζει τις στρατηγικές, τις πρακτικές και τις ιδεολογικές βάσεις των μεταναστευτικών πολιτικών στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, με έμφαση στο φαινόμενο της «Ευρώπης Φρούριο». Αναλύεται η ιστορική εξέλιξη των πολιτικών διαχείρισης των μεταναστευτικών και προσφυγικών μετακινήσεων, καθώς και οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές συνέπειες αυτών των πολιτικών. Το μάθημα διερευνά κεντρικά ζητήματα όπως η ενίσχυση των συνόρων, η πολιτική των hotspots, οι συμφωνίες επανεισδοχής, οι μηχανισμοί ασύλου και ο ρόλος των ευρωπαϊκών θεσμών στη διαμόρφωση μιας πολιτικής «αποτροπής και ελέγχου της μετανάστευσης». Παράλληλα, εξετάζονται οι κοινωνικές αντιδράσεις, η δράση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των κινημάτων αλληλεγγύης που αντιστέκονται στις πολιτικές αποκλεισμού και υπερασπίζονται τα δικαιώματα των μεταναστών και των προσφύγων. Μέσα από θεωρητική ανάλυση, μελέτες περίπτωσης και κριτική αξιολόγηση νομικών κειμένων, οι φοιτητές θα αποκτήσουν μια ολοκληρωμένη κατανόηση των πολιτικών που διαμορφώνουν την «Ευρώπη Φρούριο» και τη θέση της Ελλάδας ως χώρας υποδοχής.

Τα κεντρικά ζητήματα του σεμιναρίου θα αναπτυχθούν μέσα από έξι (6) εισηγήσεις που θα παρουσιάσει ο διδάσκων. Οι εισηγήσεις αυτές θα είναι διαρθρωμένες γύρω από τρεις βασικές θεματικές ενότητες, οι οποίες παρατίθενται αναλυτικά παρακάτω. Κάθε εισήγηση θα συνδυάζει θεωρητική ανάλυση με εμπειρικές μελέτες, αποσκοπώντας στην εξοικείωση των φοιτητών και φοιτητριών με τη βασική βιβλιογραφία γύρω από τις μεταναστευτικές πολιτικές, καθώς και με τις μεθόδους έρευνας και ανάλυσης. Στόχος είναι η προετοιμασία των φοιτητών και φοιτητριών για την εκπόνηση επιστημονικών εργασιών που θα παρουσιαστούν στο πλαίσιο του σεμιναρίου και θα αποτελέσουν αφορμή για συζήτηση και γόνιμο διάλογο και αλληλεπίδραση.

Ενδεικτική διάρθρωση:

Α' Μέρος (1^η - 6^η εβδομάδα διδασκαλίας)

Α' Ενότητα (1^η και 2^η εβδομάδα διδασκαλίας)

«Ευρώπη-Φρούριο: Εισαγωγικές παρατηρήσεις για μια κριτική εξέταση των μεταναστευτικών πολιτικών στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση»

Β' Ενότητα (3^η και 4^η εβδομάδα διδασκαλίας)

«Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της προσφυγικής "κρίσης": Η περίπτωση της Ελλάδας»

Γ' Ενότητα (5^η και 6^η εβδομάδα διδασκαλίας)

«Μεταναστευτικός ακτιβισμός και τοπικές κοινωνίες: Δυναμικές αλληλεγγύης και "πολιτικές εχθρότητας"»

Β' Μέρος (7^η - 13^η εβδομάδα διδασκαλίας)

Με την ολοκλήρωση των εισαγωγικών διαλέξεων, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του σεμιναρίου θα κληθούν να παρουσιάσουν προφορικά τις εργασίες τους στο στάδιο που βρίσκονται, προκειμένου να αναδείξουν την πρόοδο της μελέτης τους, να λάβουν ανατροφοδότηση και να εντοπίσουν σημεία βελτίωσης πριν την ολοκλήρωση της τελικής εργασίας.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές	● Χρήση βιντεοπρωτόκολλα και προβολή διαφανειών και βίντεο για την διάλεξη ● Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας (elearn), όπου αναρτώνται σημειώσεις του διδάσκοντος και άρθρα, ταινίες και ντοκιμαντέρ που συζητούνται στο πλαίσιο των διαλέξεων ● E-mail	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακές διαλέξεις	40
	Συγγραφή εργασίας	52
	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	58
	Σύνολο Μαθήματος	150

Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμών, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Εκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Ο τελικός βαθμός των φοιτητών/φοιτητριών προκύπτει: 1. Από την αξιολόγηση της συμμετοχής των φοιτητών/τριών στις εβδομαδιαίες συναντήσεις. Η παρουσία των φοιτητών/τριών στις εβδομαδιαίες συναντήσεις είναι υποχρεωτική 2. Από την αξιολόγηση των εργασιών που απαιτείται να παραδώσει κάθε φοιτητήρια/φοιτητής και τις παρουσιάσεις των εργασιών στο σεμινάριο

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Προσφερόμενα συγγράμματα: • Σούζας, Ν., Μέρμηκα, Ι., & Διακουμάκου, Τ. (2021). «Γιατί η μοναξιά μου θεωρείται ασφαλής χώρα»: Αγώνες αιτούντων άσυλο και τοπικές αντιδράσεις στο συνοριακό καθεστώς της Χίου (2015-2016). Ψηφίδες. • Ξυπολυτάς, Ν., Πουλημάς, Μ., Σερντεδάκης, Ν., & Ψημίτης, Μ. (2025). Το «προσφυγικό ζήτημα» ως διακύβευμα κοινωνικών συγκρούσεων στην Ελλάδα. Εκδόσεις Νήσος. Προτεινόμενη Βιβλιογραφία: • Δημητριάδη, Α., & Μαλαμίδης, Χ. (Επιμ.). (2022). Ευρωπαϊκές αξίες και προσφυγική «κρίση»: Η περίπτωση της Ελλάδας. Εκδόσεις Νήσος. • Καμπούρη, Ν., & Λαφαζάνη, Ο. (Επιμ.). (2025). Οριακές αντιστάσεις: Κριτικές προσεγγίσεις της μετανάστευσης. Αντίποδες. • Κασπάρεκ, Μ. (2017). Μεταναστευτική πολιτική και πολιτικές στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ίδρυμα Ρόζα Λούξεμπουργκ. • Καψάλη, Α., & Μεντίνης, Μ. (2019). Ψυχολογίες συμμόρφωσης, Σημειώσεις πάνω στον ψυχοπολιτικό έλεγχο του μεταναστευτικού. Oposito. • Κουραχάνης, Ν. (2025). Η βιομηχανία του ανθρωπισμού: ΜΚΟ και κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση. • Μπάγκαβος, Χ., & Παπαδοπούλου, Δ. (2006). Μεταναστευτικές Τάσεις και Ευρωπαϊκή Μεταναστευτική Πολιτική. Εκδόσεις ΙΝΕΓΣΕΕ. • De Genova, N. (2002). «Το Καθεστώς των Απελάσεων. Κυριαρχία, χώρος και ελευθερία κίνησης», στο Τρία κείμενα για τη μετανάστευση, τις απελάσεις, το κεφάλαιο και το κράτος του. Αντίθεση. • De Haas, H. (2025). Μετανάστευση – 22 μύθοι και τι κρύβεται πίσω από αυτούς. Μεταίχμιο. • Ξυπολυτάς, Ν. (2019). Πρόσφυγες στη Μόρια: Οι Συνέπειες μιας Αποτρεπτικής Μεταναστευτικής Πολιτικής. Διόνικος. • Παπαδοπούλου, Δ., & Μπάγκαβος, Χ. (2006). Μετανάστευση και Ένταξη των Μεταναστών στην Ελληνική Κοινωνία. Εκδόσεις Gutenberg. • Ρόντος, Κ., Ναγόπουλος, Ν., & Πανάγος, Ν. (2017). Το προσφυγικό-μεταναστευτικό ζήτημα στη Λέσβο και η τοπική κοινωνία: Στάσεις και συμπεριφορές. Εκδόσεις ΤΖΙΟΛΑ. • Σπυροπούλου, Γ., & Χριστόπουλος, Δ. (2016). Προσφυγικό: «Θα τα καταφέρουμε;»: Ένας απολογισμός διαχείρισης και προτάσεις διεξόδου. Εκδόσεις Παπαζήση. • Τριανταφυλλίδου, Α., & Μαρούκης, Θ. (Επιμ.). (2010). Η μετανάστευση στην Ελλάδα του 21ου αιώνα.

Κριτική.

- Τρουμπέτα, Σ. (Επιμ.). (2012). Το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα: Διαβάσεις και μελέτες συνόρων. Εκδόσεις Παπαζήσης.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- Journal of Ethnic and Migration Studies (JEMS)
- [Citizenship Studies](#),
- Migration Studies
- Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών